

Tabac, llibres, diaris, televisió i Coca-Cola

Des del 2011, quan li havien diagnosticat un càncer de pàncrees, José Manuel Lara Bosch lluitava com un bou per la seva vida. Debades. Els manuals divulgatius expliquen lacònicament que la majoria d'afectats per aquest tumor no el sobreviuen i els donen una esperança màxima de vida de cinc anys. Al final del recorregut les aparicions públiques del president del grup Planeta anaven allargant-se cada vegada més i el seu aspecte, magre i cendrós, feia preveure el final inevitable. A Barcelona, una ciutat en teoria discreta però profundament xafardera, l'estat de la salut de José Manuel Lara s'havia convertit en un tema recurrent en tots els rogles. Planant sobre cada conversa sempre hi havia la sorpresa per "la resistència" de l'editor i especulacions variades sobre tractaments extraordinaris que Lara s'hauria fet aplicar als Estats Units. Res de tot això tenia gaire sentit, perquè la malaltia va seguir el seu curs, sense pietat ni miracles, com en la majoria dels casos.

Durant anys, José Manuel Lara Bosch havia sorprès sempre els seus amics o convidats amb un consum compulsiu de tabac. Negre i fort. Era capaç d'encadenar els cigarrets. No necessitava encenedor. Quan n'acabava un n'encebia un altre amb la mateixa brasa de la burilla. Al mateix temps, Lara engolia, més que bevia, incomptables llandes de Coca-Cola. El tabac i el sucre refinat són dos dels factors de risc més determinants en l'aparició del càncer de pàncrees. Quan algú li preguntava explícitament si sabia el risc que assumia amb tanta nicotina i tant de xarop –quatre o cinc paquets al dia i quinze o vint pots–, José Manuel s'ho rumiava tres segons i responia amb decisió: "Ho he preguntat als metges. M'han dit que fent com faig viuré deu anys menys de la vida que em correspondria amb un comportament exemplar. Els cedeixo per no renunciar als meus hàbits".

José Manuel Lara Bosch era tan tossut i sincer com el seu pare, José Manuel Lara Hernández, però amb més

Vicent Sanchis

Periodista

volum corporal. Lara Hernández havia perpetrat diversos oficis de jove sense sortir-se'n mai. Fuster, mecànic i pintor. Ell mateix gaudia explicant els seus experiments igualment fallits com a ballarí en la revista *Las muchachas del*

L'imperiet Planeta va esdevenir un gran imperi en les mans de José M. Lara Bosch i els seus bons contactes

Savoy, de Celia Gámez, al Madrid dels trenta. Finalment, va ser en les armes que va excel·lir. Allistat a l'exèrcit franquista, subsecció legió, durant la guerra del 36 del segle passat va arribar al grau de capità. Conten les llengües valentes o malvades que José Manuel Lara Hernández va entrar a Barcelona la vesprada del 26 de gener de 1939 pegant tirs contra els rètols i cartells escrits en català. Ell no ho va confirmar mai. En tot cas, aquell capità de la legió va triar Barcelona com a ciutat on viure i on casar-se. Amb la seua dona, Maria Teresa Bosch Carbonell, segons diuen també tot un caràcter, va parlar una acadèmia de preparació per a oposicions, que va cedir el pas immediatament a un negoci de compra i venda de llibres. Des d'aquest petit negoci, Lara Hernández va pastar el que seria l'imperi editorial espanyol més important.

Es pot dir que José Manuel Lara Bosch va nàixer embolcallat per la roba fina d'un imperi en construcció. El seu pare era valent i decidit, ho havia demostrat amb les armes, i espavilat, condició que es va fer evi-

dent quan va decidir deixar la tropa en acabar la guerra. Ell va heretar-ne també aquestes condicions. A les quals va sumar un caràcter menys festiu –per la condició barcelonina– i una preparació molt més efectiva: es va educar al Liceu Francès de Barcelona, i va passar després per la Facultat d'Econòmiques i per l'escola de negocis més potent de l'hemisferi: Esade. I malgrat tot, ara sí, les llengües exclusivament malvades, el van menystenir des del principi, sempre en vida del seu pare. José Manuel tenia un germà, Fernando, amant de la velocitat i dels bons autos, que es va matar en un accident. La maldat popular va repetir durant anys que Fernando era "el millor fill", el que s'assemblava més al seu pare, el més llest. Podria ser, però i també, que la llegenda s'haguera construït només per fer mal a l'únic fill mascle supervivent.

Els fets posteriors almenys així ho confirmen. L'imperiet Planeta es va convertir en un gran imperi en les mans de José Manuel Lara Bosch, que va afegir a les virtuts del seu pare una agenda de contactes i complicitats al més alt nivell i una voluntat persistent de fer política i servir-se'n. La divisa del fill de l'amo es pot resumir en tres paraules: expansió, expansió i expansió. En tots els sectors relacionats amb l'edició, l'oci i la comunicació, i pertot arreu. Els resultats de les operacions de compra, absorció i creixement del grup Planeta en les darreres dues dècades han estat espectaculars. Només a Catalunya –o a Espanya– la llista d'editorials abduïdes no s'acaba mai: Seix Barral, Tusquets, Destino, Martínez Roca, Ariel, Crítica, Paidós, Lunwerk, Minotauro, Austral... Pel que fa al mercat català, la situació és de monopoli. Planeta controla Proa, Columna, Empúries, Edicions 62... Durant anys tothom que tenia una editorial sabia que tenia també un comprador. Lara Bosch mai no va fer fàstics a ningú i la xarxa s'estenia cada any una mica més. L'expansió de Planeta va suscitar també els recels i les crítiques d'aquells que alertaven que el monopoli és un mal negoci per

al món editorial. Sobretot, quan la majoria de premis literaris tenen uns únics promotors amb uns criteris tan evidentment manipuladors com els que sempre han definit el Planeta.

Però l'habilitat de José Manuel Lara Bosch va anar molt més enllà. A Barcelona va formar part de tots els poders fàctics i obvis de la ciutat: el Cercle d'Economia, el consell d'administració de Fira de Barcelona, el del Banc Sabadell, el Fòrum Pont Aeri, l'Institut d'Empresa Familiar... Allà on hi havia poder hi havia Lara Bosch. A Madrid, l'editor jugava fort a la política. Amb Felipe González, José María Aznar, José Luis Rodríguez Zapatero o Mariano Rajoy. El seu pare sempre havia estat hàbil amb els equilibris. Aquell vell capità de la legió, que va entrar amb la pistola calenta a Barcelona, va ser capaç de donar el Premi Planeta el 1975 a Jesús Torbado, que a *En el día de hoy* plantejava la ucronia d'una victòria republicana en la guerra d'Espanya. Amb el cos del caudillo encara calent...

Els guanyadors dels dos anys següents, Jorge Semprún i Juan Marsé, van confirmar l'habilitat de l'editor. Una habilitat que el seu fill va allargar per influir en l'alta política.

La relació de José Manuel Lara Bosch amb José María Aznar va ser

decisiva per a la culminació de l'imperi. Telefónica es venia Antena 3 i l'editor la va adquirir gràcies a la intervenció del president del Govern espanyol, que li va demanar, a canvi, que salvava *La Razón*, el diari de Luis María Ansón. Lara Bosch mai no va

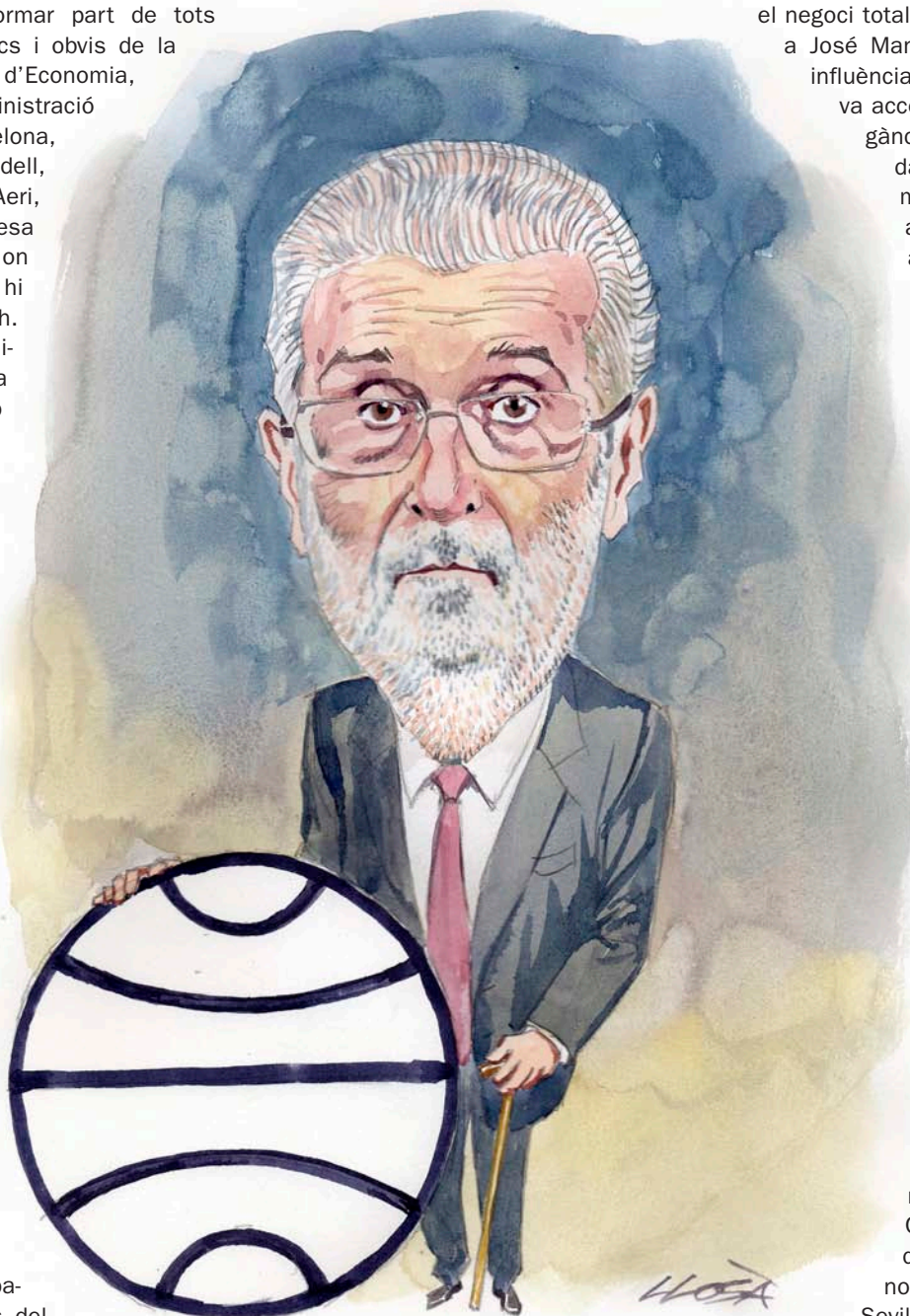
han donat les concessions televisives, aplegades en el grup AtresMedia. José Manuel Lara Bosch va triomfar allà on abans havien fracassat els altres dos editors catalans, Javier de Godó i Antonio Asensio.

El negoci televisiu ha estat clau en el negoci total de Planeta. Va donar a José Manuel Lara Bosch més influència i més poder encara. Li va accentuar una certa arrogància, sempre mesurada. Incomparablement modesta comparada amb la que exhibeixen altres grans empresaris o executius espanyols.

L'editor José Manuel Lara Bosch combinava l'astúcia catalana amb una certa fatxenderia madrilenya. O andalusa. Els orígens, ja se sap. Potser això el feia sentir-se català i espanyol sense dret a rèplica.

El 2012 va proclamar que, si Catalunya s'independitzava, ell hauria d'emportar-se el seu grup editorial, perquè no tindria sentit mantenir-lo en una ciutat on el castellà fóra "una llengua estrangera". Potser com a conseqüència d'aquestes declaracions, immediatament va rebre l'ordre del mèrit de la Guàrdia Civil, la Medalla d'Or d'Andalusia i va ser nomenat fill adoptiu de Sevilla. En tot cas, fins als darrers dies mantenia discretes reunions amb Artur

Mas per renyar-lo. El mateix Mas va escriure personalment l'obituari oficial de Presidència després de la mort del seu amic. Agrade o no agrade, Barcelona és menys Barcelona aquests dies.

aconseguir salvar-lo del tot, hi ha abocat una autèntica fortuna, a *La Razón*, però això li ha donat la influència que buscava a Madrid i les pèrdues han quedat ben justificades i compensades amb els enormes beneficis que li